

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА
ФАКУЛТЕТ „ФИНАНСОВО-СЧЕТОВОДЕН“
КАТЕДРА „ОБЩА ИКОНОМИЧЕСКА ТЕОРИЯ“

Приета от ФС (протокол №11/25.04.2024)

УТВЪРЖДАВАМ:

Приета от КС (протокол: №11/09.04.2024)

Декан:

(Доц. д-р Даниела Георгиева)

УЧЕБНА ПРОГРАМА

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: „МИКРОИКОНОМИКА“

ЗА СПЕЦ: Всички специалности; ОКС „бакалавър“ – дистанционно обучение

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: 1

СЕМЕСТЪР: 1

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: 270 ч.; в т.ч. аудиторна 15 ч.

КРЕДИТИ: 9

РАБОТЕН ЕЗИК: български

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН

<i>ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ</i>	<i>ОБЩО (часове)</i>
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	15
В т.ч.:	
• ЛЕКЦИИ	9
• УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия)	6
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	255

Изготвили програмата:

1.
(Доц. д-р Калоян Колев)
2.
(гл. ас. д-р Александър Тодоров)
3.
(гл. ас. д-р Силвия Господинова)

Ръководител катедра:
„Обща икономическа теория“ (Доц. д-р Калоян Колев)

I. АНОТАЦИЯ

Микроикономиката се занимава с механизма на разпределение на ограничените ресурси за задоволяване на обществените потребности върху принципите на оптималността, еквивалентността и взаимната изгода. Тя изучава поведението на микроикономическите субекти: домакинствата и фирмите и как те си взаимодействат на пазарите. Ето защо микроикономиката може накратко да се определи като теория на пазара и ценообразуването. Основни раздели на дисциплината са: въведение в теорията на потребителския избор, теория на фирмата (производството), теория на пазара и ценообразуването при различни пазарни структури, теория на разпределението на доходите. В курса са включени и проблемът за ефективността, доходното неравенството, както и за дефектите на пазарния механизъм и икономическата роля на държавата.

Изграждане на знание и разбиране. Като част от Общата икономическа теория (Econometrics), микроикономиката е теоретична и методологическа основа на системата от икономически знания. Тя въвежда студентите във фундаменталния въпрос за механизма на функциониране на пазарната икономика, за ролята и функциите на пазара, за неговите предимства, но и ограничения. Дисциплината има основополагащо значение за формирането на икономическия начин на мислене, в който централна роля играят концепцията за рационалността, ефективността и алтернативните разходи. Не на последно място тя поставя основите и на формирането на икономическия речник на студентите.

Приложенията на знанията и уменията. Курсът по Микроикономика осигурява методологична и теоретична подготовка, умения и нагласи за използване на научни методи при анализа и управлението на икономическите процеси на ниво домакинство, фирма, и пазар. В частност, дава знания и формира аналитични умения за оценка на поведението на потребителя, за ефективността в действието на фирмата и пазарите.

Формиране на нови умения. Микроикономиката формира адекватна ориентация на бъдещите икономисти в пазарната среда. Изграждайки способности за самостоятелно теоретично мислене, успешно преминалите курса студенти не само разширяват и обогатяват общата си икономическа култура, а разполагат с фундамент, който им позволява да разбират, да усвояват и използват научната и научно-приложната литература в областта на специалните икономически дисциплини. След приключване на обучението по микроикономика студентите трябва да могат: (1) да осмислят теоретично функциите на пазара в пазарната икономика; (2) да са в състояние да моделират оптимизационното поведение на основните икономически субекти; (3) да формират реалистична оценка за ролята на пазара като отчитат както неговите предимства, така и неговите недостатъци; (4) на основата на набор от признаци да разграничават основните видове пазарни структури и да познават добре особеностите на ценообразуването при всяка от тях; (5) да разграничават продуктовете от факторните пазари и да познават спецификата на последните.

Приложение на ключови компетентности. Дисциплината развива две ключови компетентности: математическа и предприемаческа. Математическата компетентност се развива чрез прилагане на математическо мислене и поглед, с цел решаване на различни проблеми в икономически ситуации. Доразвива се математическата грамотност чрез изучаването на формални микроикономически модели, които се прилагат при конкретни икономически и бизнес проблеми. Предприемаческата компетентност се развива чрез прилагането на икономическите модели за решаване на стратегически и оперативни бизнес проблеми. Един от основните методи на обучение, развиващ и двете компетентности е решаването на конкретни задачи и казуси, в т.ч. с практически данни.

II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

№. по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ
ТЕМА 1. ВЪВЕДЕНИЕ В МИКРОИКОНОМИКАТА.	
1.1.	Предмет на икономическата теория: оскъдност, избор и алтернативни разходи.
1.2.	Граница на производствените възможности.
1.3.	Методология на икономическата теория. Инструментариум.
ТЕМА 2. ОСНОВНИ ПРОБЛЕМИ НА ИКОНОМИЧЕСКАТА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ОБЩЕСТВОТО.	
2.1.	Три основни проблема: какво, как и за кого. Типове икономически системи.
2.2.	Поява и развитие на пазарната икономика.
2.3.	Същност и основни категории на пазара. Класификация на пазарите. Функции на пазарите.
2.4.	Кръгова диаграма на доходите и разходите в обществото.
ТЕМА 3. ТЪРСЕНЕ, ПРЕДЛАГАНЕ, ПАЗАРНО РАВНОВЕСИЕ.	
3.1.	Пазарно търсене: закон на търсенето, крива на търсене, фактори на търсенето.
3.2.	Пазарно предлагане: закон на предлагането, крива на предлагане, фактори на предлагането.
3.3.	Взаимодействие на търсенето и на предлагането и пазарно равновесие. Сравнителен статичен анализ.
3.4.	Приложение на теорията на пазара: данъци, субсидии и пазарно равновесие. Държавно регулиране на пазарите.
ТЕМА 4. ЕЛАСТИЧНОСТ НА ТЪРСЕНЕТО И ПРЕДЛАГАНЕТО.	
4.1.	Ценова еластичност на търсенето: дефиниране и измерване. Фактори. Значение. Еластичност на търсенето спрямо други фактори, определящи търсенето.
4.2.	Ценова еластичност на предлагането. Роля на времевия фактор.
4.3.	Еластичността на предлагането и пазарното равновесие.
ТЕМА 5. ТЪРСЕНЕ, ПОЛЕЗНОСТ И ПОВЕДЕНИЕ НА ПОТРЕБИТЕЛЯ.	
5.1.	Теория на полезността. Обща и пределна полезност. Закон за намаляващата пределна полезност.
5.2.	Кардиналистки подход към полезността и извеждане на кривите на търсенето.
5.3.	Рента на потребителя. Условие за равновесие на потребителя.
ТЕМА 6. ФИРМА И ФИРМЕНИ СТРУКТУРИ.	
6.1.	Същност и икономическа характеристика на фирмата.
6.2.	Роля на фирмата в пазарната икономика.
6.3.	Видове фирми.
6.4.	Предпоставки на теорията на фирмата.
ТЕМА 7. ТЕОРИЯ НА ПРОИЗВОДСТВОТО И МАРЖИНАЛНИЯ ПРОДУКТ.	
7.1.	Производствена функция на фирмата. Краткосрочен и дългосрочен период.
7.2.	Общ и среден продукт. Пределен продукт и намаляващата пределна възвръщаемост.

7.3.	Оптимизиране на производството в краткосрочен период.
ТЕМА 8. ПРИХОДИ И РАЗХОДИ НА ФИРМАТА.	
8.1.	Приходи на фирмата и техните разновидности.
8.2.	Обща характеристика и класификация на производствените разходи. Икономически разходи.
8.3.	Минимизиране на разходите в краткосрочен период.
8.4.	Разходите на фирмата в дългосрочен период.
ТЕМА 9. СЪВЪРШЕНА КОНКУРЕНЦИЯ.	
9.1	Пазарна структура: същност и разновидности.
9.2.	Пазарна структура при свършена конкуренция.
9.3.	Фирмено предлагане в условията на свършена конкуренция
9.4.	Крива на предлагането на отрасъла.
9.5.	Пазарът на свършената конкуренция в неговата цялост. Свършената конкуренция и ефективността.
ТЕМА 10. НЕСЪВЪРШЕНА КОНКУРЕНЦИЯ. ЧИСТ МОНОПОЛ.	
10.1.	Несвършена конкуренция: същност, причини, показатели.
10.2.	Пазарна структура при чист монопол.
10.3.	Равновесие при монопол. Социалната цена на монопола.
10.4.	Ценова дискриминация.
ТЕМА 11. НЕСЪВЪРШЕНА КОНКУРЕНЦИЯ: МОНОПОЛИСТИЧНА КОНКУРЕНЦИЯ И ОЛИГОПОЛ.	
11.1.	Пазарна структура при монополистична конкуренция.
11.2	Краткосрочно и дългосрочно фирмено равновесие при монополистична конкуренция.
11.3.	Пазарна структура при олигопол.
11.4.	Поведение на фирмите при съгласуван и несъгласуван олигопол. Олигополът и ефективността.
ТЕМА 12. ПАЗАР НА ТРУДА И ТРУДОВИ ДОХОДИ.	
11.1.	Трудът като фактор на производството.
11.2.	Криви на търсенето и на предлагането на труд.
11.3.	Пазар на труда при свършена конкуренция.
11.4.	Модел на трудов пазар при несвършена конкуренция.
ТЕМА 13. РЕНТА, ЛИХВА, ПЕЧАЛБА И КАПИТАЛИЗИРАНЕ НА ДОХОДИТЕ.	
13.1.	Ценообразуване на фактори с неизменно предлагане. Рента и рентни доходи.
13.2.	Характеристика на капитала. Пределна ефективност на капитала.
13.3.	Текуща и бъдеща стойност на парите. Търсене и предлагане на пари и равновесен лихвен процент.
13.4.	Печалба и източници на печалбата.
ТЕМА 14. РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ И ДОХОДИ: НЕРАВЕНСТВО И БЕДНОСТ.	
14.1.	Пазарно определяне на доходите и неравенство. Източници на неравенство. Показатели за измерване.
14.2.	Бедност – същност, характеристика и граници.
14.3.	Държавно регулиране на неравенството и бедността.
14.4.	Ефективност и неравенство.
ТЕМА 15. ПАЗАРНИ ДЕФЕКТИ И ИКОНОМИЧЕСКА РОЛЯ НА ДЪРЖАВАТА.	

15.1.	Пазарни дефекти: същност и видове.
15.2.	Регулиране на пазарните дефекти: пряко и косвено.
15.3.	Икономически функции на държавата. Инструменти.
15.4.	Теорията за общественния избор. Дефекти на държавната намеса в икономиката.

III. МЕТОДИ НА ПОДГОТОВКА И ПРОВЕЖДАНЕ НА ОБУЧЕНИЕ

Обучението по микроикономика се осъществява чрез използването на следните електронни учебни ресурси, учебни дейности, и форми на семестриален (текущ) контрол:

Учебни ресурси:

1. Електронен учебник;
2. Електронно учебно помагало;
3. Мултимедийни презентации;
4. Видеолекции;
5. URL;
6. Папка;
7. Файл.

Учебни дейности:

1. Външен инструмент;
2. Речник;
3. Обратна връзка;
4. Форум – провеждане на дискусии и обсъждания по различни теми;
5. Чат – писмен разговор в реално време.

Форми на семестриален (текущ) контрол:

1. Задание;
2. Електронен тест.

IV. ФОРМИ НА КОНТРОЛ

№. по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА	Брой	ИАЗ ч.
1.	Семестриално оценяване		
1.1.	Текущи теоретични тестове	5	40
1.2.	Текущи практически тестове	5	80
1.3.	Обобщаващ теоретичен тест	1	20
1.4.	Обобщаващ практически тест	1	40
Общо за семестриалното оценяване:		12	180
2.	Сесийно оценяване		
2.1.	Изпит	1	75
Общо за сесийното оценяване:		1	75
Общо за всички форми на контрол:		13	255

V. ЛИТЕРАТУРА

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Електронни учебни материали по дисциплината „Микроикономика“, качени в платформата за електронно и дистанционно обучение на ИУ – Варна.

ДОПЪЛНИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Goolsbee, A., Levitt, S., Syverson, C. (2024) *Microeconomics*. Macmillan Education.
2. Mateer, D., Coppock, L. (2023) *Principles of Economics*. W. W. Norton & Company
3. Parkin, M. (2023) *Economics*. Pearson Education Limited.
4. Varian, H., Melitz, M. (2024) *Intermediate Microeconomics: A Modern Approach*. W. W. Norton & Company.
5. Братоева-Манолева, С. (2021) Доходното неравенство в България в периода 1993-2019 г. – Декомпозиране по основни източници на доход. *Диалог: Електронно списание на СА "Д. А. Ценов"* 2021(1), 65 - 84.
6. Василев, Й., Шишманова, П., Лазаров, Р., Тодорова, П. (2021) *Икономикс (Микроикономика и Макроикономика)*. Свищов: АИ Ценов.
7. Колев, К. (ред.) (2023) *Микроикономика: тестове, задачи, въпроси*. Варна: Издателство „Наука и икономика“.
8. Колев, К. (ред.) (2014) *Микроикономика. Електронно учебно помагало*. Варна: Издателство „Наука и икономика“.
9. Мавров, Хр. (ред.) (2014) *Микроикономика. Електронен учебник*. Варна: Издателство „Наука и икономика“.
10. Младенова, З. (ред.) и др. (2018) *Микроикономика*. Варна: Издателство СТЕНО.
11. Господинов, К. (2016) *Транзакционният подход при анализ на пазарните субекти: фирми и домакинства*. Варна: Издателство СТЕНО.
12. Михайлова, С. (2022) Сравнителен анализ на местните фирми и предприятията под чуждестранен контрол в българската икономика. *Икономика и икономическа теория: проблеми и взаимодействия*. Издателство „Наука и икономика“, 228-236.
13. Тодоров, А. (2022) Алгоритмично ценообразуване и съгласувано поведение - предизвикателства пред конкуренцията? *Икономическа мисъл*, 67(1), 2022, 1, 90-107.
14. Тодоров, А. (2019) Регионална пазарна структура и ценови равнища в търговията на дребно с автомобилни горива. *Известия: Списание на Икономически университет - Варна* 63(4), 321 - 337.
15. Тодоров, В. (2023) Моделиране на несигурността по време на COVID-19 кризата. *Диалог: Електронно списание на СА "Д. А. Ценов"*, 2023(3), 39–64.